

Op Stapel 2016-03

22 maart 2016

In de rubriek Op Stapel geven de collega's van de afdeling Onderwijsorganisatie en -personeel kort toelichting bij ontwerpregelgeving die eerstdaags wordt behandeld in het Vlaams Parlement (decreten) of door de Vlaamse Regering wordt goedgekeurd (besluiten).

De toelichting geeft de stand van zaken weer bij het afsluiten van de onderhandelingen in Sectorcomité X. Definitief uitsluitsel kan uiteraard alleen de tekst geven die in het Belgisch Staatsblad wordt gepubliceerd.

Voor bijkomende inlichtingen kunt u terecht bij:
GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
Onderwijsorganisatie en -personeel
Guido Liessens
guido.liessens@g-o.be

Jan Brewée
jan.brewee@g-o.be

U kunt er ook terecht met uw commentaar, opmerkingen, bedenkingen en suggesties bij de toelichting.

In deze aflevering:

- **Personeel: moederschapsbescherming**
- **Secundair onderwijs: duaal leren (proeftuin)**
- **Basisonderwijs:**
 - omzetting lestijden naar uren kinderverzorger
 - extra lestijden kleuters-met-thuis taal-niet-Nederlands

Bedreiging door een beroepsziekte tijdens de zwangerschap en moederschapsbescherming - Omzendbrief PERS/2002/21 (13AC)

In de omzendbrief wordt, **met betrekking tot de moederschapsbescherming**, een wijziging aangebracht:

- **in het kader van moederschapsbescherming** geldt de bedreiging door het cytomegalovirus **tijdens de lactatieperiode** voortaan alleen nog als een risico (waaruit een personeelslid kan worden verwijderd) bij een extreem laag geboortegewicht van de zuigeling (lees: ernstige vroeggeboorte (minder dan 34 weken dracht) en/of een geboortegewicht onder de 2 kg).

De wijziging aan de omzendbrief gaat formeel in op 1 september 2016, maar het kan dat de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer er zijn beslissingen ook al vroeger op baseert (de wijziging geldt immers over de sectoren heen, voor het hele land).

Voor zwangere personeelsleden geldt de bedreiging voortaan als een risico óók als het personeelslid antistoffen tegen het cytomegalovirus heeft.

oOo

Ontwerp-BVR betreffende het tijdelijke project “schoolbank op de werkplek” rond duaal leren in het secundair onderwijs

In het kader van de voorbereiding op de invoering van een stelsel van duaal leren in het gewoon, voltijds en deeltijds, en het buitengewoon secundair onderwijs loopt over de schooljaren 2016-2017, 2017-2018 en 2018-2019 een proefproject. Het gaat om de opleidingen:

- *chemische procestechnieken duaal*: Se-n-Se in het derde leerjaar van de derde graad technisch secundair onderwijs, studiegebied chemie, van het voltijds gewoon secundair onderwijs;
- *elektromechanische technieken duaal*: in het eerste en tweede leerjaar van de derde graad technisch secundair onderwijs, studiegebied mechanica-elektriciteit, van het voltijds gewoon secundair onderwijs;
- *elektrische installaties duaal*: in het eerste en tweede leerjaar van de derde graad beroepssecundair onderwijs, studiegebied mechanica-elektriciteit, van het voltijds gewoon secundair onderwijs, of in het deeltijds beroepssecundair onderwijs;
- *haarverzorging duaal*: in het eerste en tweede leerjaar van de derde graad beroepssecundair onderwijs, studiegebied lichaamsverzorging, van het voltijds gewoon secundair onderwijs, of in het deeltijds beroepssecundair onderwijs;

- *ruwbouw duaal*: in het eerste en tweede leerjaar van de derde graad beroepssecundair onderwijs, studiegebied bouw, van het voltijds gewoon secundair onderwijs, of in het deeltijds beroepssecundair onderwijs;
- *zorgkundige duaal*: als een specialisatiejaar in het derde leerjaar van de derde graad beroepssecundair onderwijs, studiegebied personenzorg, van het voltijds gewoon secundair onderwijs, of in het deeltijds beroepssecundair onderwijs;
- *groen- en tuinbeheer duaal*: in opleidingsvorm 3, kwalificatiefase, van het voltijds buitengewoon secundair onderwijs.

Voor elke opleiding wordt een standaardtraject uitgetekend. Het bundelt en standaardiseert de algemeen vormende en beroepsgerichte competenties (op basis van de toepasselijke eindtermen en ontwikkelingsdoelen en een of meer beroepskwalificaties) en legt het aandeel van de schoolcomponent en de werkplekcomponent vast. Voor de vakken van de basisvorming worden (op basis van de standaardtrajecten) leerplannen opgesteld.

Afhankelijk van de duur van de werkplekcomponent (het standaardtraject legt die, standaard, vast), wordt tussen de school, de (daarvoor erkende) onderneming en de leerling:

- een **overeenkomst alternerende opleiding** (als de opleiding op de werkplek op jaarbasis gemiddeld minstens 20 uur per week bedraagt; de leerling wordt dan door de onderneming bezoldigd)

of

- een **stageovereenkomst alternerende opleiding** (als de opleiding op de werkplek op jaarbasis gemiddeld minder dan 20 uur per week bedraagt) gesloten.

(Uitzonderlijk kan met een werkgever uit de non-profitsector in het kader van de Sociale Maribel, ook een deeltijdse arbeidsovereenkomst worden gesloten).

Uitstap voor de leerling uit een duaal traject naar een andere opleiding is altijd mogelijk. Tegenover de betrokken leerling kan geen volzetverklaring of capaciteitsoverschrijding worden ingeroepen door de school zelf of door een andere school van de scholengemeenschap.

Voor de opleidingen in het tijdelijke project is in een omkadering voorzien zoals voor de niet-duale gelijknamige opleiding of voor inhoudelijk verwante opleidingen. Daarvoor wordt voor het voltijds gewoon secundair onderwijs de opleiding:

- *chemische procestechnieken duaal* ondergebracht in de discipline chemie (tso);
- *elektromechanische technieken duaal* ondergebracht in de discipline elektriciteit (tso);
- *elektrische installaties duaal* ondergebracht in de discipline elektriciteit (bso);
- *haarverzorging duaal* ondergebracht in de discipline verzorgingstechnieken (bso);
- *ruwbouw duaal* ondergebracht in de discipline hout en bouw (bso);
- *zorgkundige duaal* ondergebracht in de discipline personenzorg (bso);

Boven op het pakket uren-leraar of lesuren wordt tijdens de looptijd van het tijdelijke project een extra aantal uren-leraar of lesuren toegekend:

- voor het schooljaar 2016-2017: 12 uren-leraar of lesuren, forfaitair aan elke deelnemende school;
- voor het schooljaar 2016-2017, 2017-2018 en 2018-2019 aan elke deelnemende school, per ingerichte eenjarige duale opleiding of per ingericht jaar van een tweejarige duale opleiding:
 - 6 uren-leraar of lesuren, als het aantal regelmatige leerlingen op de eerste lesdag van oktober minimaal 1 en maximaal 6 bedraagt;
 - 11 uren-leraar of lesuren, als het aantal regelmatige leerlingen op de eerste lesdag van oktober minimaal 7 bedraagt.

Vrijgekomen middelen, mocht een school de duale opleiding(en) die zij kan organiseren, niet (volledig) organiseren, zullen worden herverdeeld over de overblijvende scholen.

Met de extra uren-leraar kunnen betrekkingen worden ingericht in het ambt van leraar secundair onderwijs; met de extra lesuren betrekkingen in het ambt van leraar algemene sociale vorming of leraar beroepsgerichte vorming.

Voor het GO! zijn de (mogelijk) betrokken scholen en centra: KTA Halle, Spectrumscholen Deurne, Technisch Atheneum/CDO Heule, KTA GITBO Keerbergen, DBSO Zonhoven/KTA II Hasselt, Vesaliusinstituut Oostende, Ensorinstituut Oostende en IBSO De Horizon Aalst.

Het **GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap** gaat akkoord met het ontwerp.

Het GO! wil toch aandacht vragen voor een enkele bekommernis (a) en een mogelijke valkuil (b).

Het GO! heeft ook een **principiële bedenking** bij artikel 6, tweede lid, 6° (c).

- a) Om maximaal nut te halen uit de proeftuin, gebeurt het organiek maken van het stelsel *duaal leren* het best stapsgewijze, op basis van de relevante informatie die de proeftuin oplevert. Het lijkt ons dan ook niet ernstig de ingangsdatum voor het organiek maken te handhaven op 1 september 2017. Om het stelsel tegen 1 september 2017 in te voeren, moet het ontwerpdecreet in het voorjaar van 2017 bij het parlement worden ingediend. Op het ogenblik dat de tekst van het ontwerpdecreet wordt geschreven, is de proeftuin net opgestart!

- b) Het is voor het GO! alsnog niet helemaal duidelijk hoe het duale leren zich uiteindelijk zal verhouden tot het DBSO:
- leerlingen uit duale trajecten mogen de arbeidsrijpe leerlingen uit het DBSO die tóch niet kiezen voor een gestandaardiseerd duaal traject (of er niet voor in aanmerking komen), in de ondernemingen niet verdringen. Het risico bestaat wel degelijk: het gaat om dezelfde ondernemingen (die hun erkenning krijgen voor zowel het DBSO als de duale trajecten) en om hetzelfde soort overeenkomsten: ook leerlingen uit het DBSO moeten er gegarandeerd hun plaats kunnen vinden, náást leerlingen uit duale trajecten;
 - ook niet-arbeitsrijpe leerlingen moeten een traject aangeboden blijven krijgen binnen onderwijs, binnen de eigen filosofie van het stelsel *Leren en werken*, waarbij een flexibel traject mogelijk is, op ritme van de leerling, vanuit persoonlijke ontwikkelingstrajecten, voortrajecten of brugprojecten naar arbeidsdeelname. Of duale trajecten méér zijn dan een aanvulling, en als volwaardig alternatief kunnen gelden voor de arbeidsdeelname binnen *Leren en Werken* zal nog moeten blijken.
- c) Artikel 6, tweede lid, 6° van het ontwerpbesluit maakt van het akkoord in het lokale comité van de school of het centrum een uitsluitingsvoorwaarde voor deelname aan de proeftuin. Het besluit is een uitvoeringsbesluit bij het decreet van 9 december 2005 *betreffende de organisatie van tijdelijke projecten in het onderwijs*. Artikel 3, § 1, derde lid van het decreet van 9 december 2005 stelt: *“Indien een project sterk ingrijpt op arbeidsorganisatie en arbeidsvoorwaarden, dan zal de aanwezigheid van een protocol van akkoord of een protocol van niet-akkoord met betrekking tot de onderhandelingen in de bevoegde participatieorganen, voor de Vlaamse Regering (bij de beoordeling van het project) een zeer belangrijk element vormen.”*. **De bepaling in artikel 6, tweede lid, 6° van het ontwerpbesluit maakt van het akkoord een uitsluitingscriterium, terwijl niet eens is voldaan aan de voorwaarde om er een beoordelingscriterium van te maken**, namelijk dat het om een project moet gaan dat sterk ingrijpt op de arbeidsorganisatie en arbeidsvoorwaarden. De enige bepaling die voor een personeelslid enigszins zou kunnen ingrijpen op zijn arbeidsorganisatie, is die van artikel 18 van het ontwerpbesluit, dat er in voorziet dat gedurende de periodes dat de leerling de werkplekcomponent effectief invult, een vertegenwoordiger van de school waar de leerling is ingeschreven, bereikbaar moet zijn. Maar in die bepaling wordt expliciet vermeld dat de verplichting geen afbreuk kan doen aan de statutaire rechten van de individuele personeelsleden. Het GO! is dan ook van oordeel dat de Vlaamse Regering in artikel 6, tweede lid, 6° de machtiging die zij van de decreetgever heeft gekregen, te buiten gaat.

Het mag toch in geen geval de bedoeling zijn dat voor de implementatie van elke onderwijsvernieuwing een uitdrukkelijk akkoord nodig is van de lokale personeelsvertegenwoordiging?!

oOo

Ontwerp-BVR tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 juni 1997 betreffende de personeelsformatie in het gewoon basisonderwijs, wat betreft het toekennen van extra lestijden in het kader van het stijgend aantal anderstalige kleuters en m.b.t. het omzetten van lestijden in uren kinderverzorging

- *Sinds enkele jaren kunnen met de basisomkadering (lestijden volgens de schalen en SES-lestijden) en de instaplestijden in het kleuteronderwijs betrekkingen in het ambt van kinderverzorger worden ingericht, als er een tekort is vastgesteld aan kleuteronderwijzers met een vereist of voldoende geacht bekwaamheidsbewijs, of kleuteronderwijzers met een ander bekwaamheidsbewijs die de opleiding bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs volgen. De maatregel liep tot het huidige schooljaar.*

Hij wordt met een schooljaar verlengd.

- Artikel 141, § 3 van het decreet Basisonderwijs machtigt de Vlaamse Regering een regeling uit te werken om de lestijden volgens de schalen in het kleuteronderwijs te herberekenen als het aantal *kleuters-met-thuistaal-niet-Nederlands* in de school op 1 juni 2016 gestegen is ten opzichte van de telling op de eerste schooldag van februari.

Per *kleuter-met-thuistaal-niet-Nederlands* méér in de school gaat het om 0,29116 lestijden.

Concreet wordt daarvoor in rekening gebracht:

- een stijging van **het aantal anderstalige nieuwkomers** ten opzichte van de eerste schooldag van februari (ook al zou, globaal genomen, het aantal *kleuters-met-thuistaal-niet-Nederlands*, niét zijn gestegen, of zelfs zijn gedaald),

én daarenboven:

- een eventuele stijging van **het aantal kleuters-met-thuistaal-niet-Nederlands die géén anderstalige nieuwkomer** zijn.

Een ***kleuter-met-thuistaal-niet-Nederlands*** is een kleuter die in zijn gezin een andere taal spreekt dan het Nederlands. Het gaat om de taal die de kleuter meestal spreekt met moeder, vader of broers en zussen: dat is niet het Nederlands als de kleuter binnen het gezin met niemand, of, in een gezin met drie gezinsleden (de leerling niet meegerekend; broers en zussen worden als één gezinslid beschouwd).met ten hoogste één gezinslid Nederlands spreekt.

Een ***anderstalige nieuwkomer*** is een *kleuter-met-thuistaal-niet-Nederlands* die:

- op 31 december van het lopende schooljaar jonger dan vijf is en die bovendien **op de eerste schooldag van februari 2016** aan alle volgende voorwaarden voldeed:
- hij is een nieuwkomer (hij verblijft niet langer in België dan sinds 1 juli 2015);
- hij heeft niet het Nederlands als thuistaal of moedertaal (*uiteraard!*);
- hij beheerst onvoldoende het Nederlands om met goed gevolg de lessen te kunnen volgen;
- hij is maximaal negen maanden ingeschreven (de vakantiemaanden juli en augustus niet inbegrepen), in een school met het Nederlands als onderwijstaal.

De lestijden verkregen op basis van de herberekening, worden afgerond: naar het hogere gehele getal, als het eerste cijfer na de komma groter is dan vier; naar het lagere gehele getal, als het eerste cijfer na de komma kleiner is dan of gelijk is aan vier.

De lestijden worden voor één schooljaar (2016-2017) gefinancierd. Er kunnen betrekkingen mee worden ingericht:

- in het ambt van kleuteronderwijzer;
- (enkel bij een vastgesteld tekort aan kleuteronderwijzers met een vereist of het voldoende geacht bekwaamheidsbewijs) via omzetting naar uren, in het ambt van kinderverzorger.

Ze mogen enkel worden aangewend voor de taalondersteuning voor de kennis van het Nederlands van de anderstalige kleuters.

De betrekkingen die worden ingericht met de herberekende lestijden, komen niet in aanmerking voor vacantverklaring; er kan niet in worden benoemd, geaffecteerd of gemuteerd.

Het **GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap** gaat akkoord met het ontwerp. Door extra middelen voor taalondersteuning vrij te maken voor het toegenomen aantal *kleuters-met-thuistaal-niet-Nederlands* geeft de overheid alvast een belangrijk signaal.

Om er nu ook effectief grootse resultaten van te verwachten is de omvang van de middelen, op schoolniveau, allicht onvoldoende.